

**CULTURAL MEANING THAT AFFECT SELF-MEDICATION
BEHAVIOR OF FEMALE LABORERS
WHO EXPERIENCE LEUKORRHEA**

PODJANA THANYAKITTIKUL

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2005**

**ISBN 974-04-6396-7
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY**

การให้ความหมายทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ยารักษาตนเองของผู้ใช้แรงงานหญิงที่มีอาการตกขาว
(CULTURAL MEANING THAT AFFECT SELF-MEDICATION BEHAVIOR OF FEMALE LABORERS WHO
EXPERIENCE LEUKORRHEA)

พจนานาม รัชฎญกิตติกุล 4337354 SHMS/M

ศส.ม.(สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, Ph.D, มัลลิกา มัตติโก, Ph.D, นาถฤดี เค้นดวง, M.A.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมการใช้ยารักษาตนเองของผู้ใช้แรงงานหญิงที่มีอาการเกี่ยวกับอาการตกขาวโดยศึกษาถึง ความเชื่อในการให้ความหมายเกี่ยวกับสาเหตุของอาการตกขาว การให้ความหมายต่อยา ประสิทธิภาพของยา และการรับรู้ภาพตัวแทนต่อผู้ชาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นผู้ใช้แรงงานหญิงที่มารับบริการที่ร้านขายยา 2 ร้าน ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับต้นๆของประเทศ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ระดับลึกในกลุ่มผู้ใช้แรงงานหญิงที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ที่มีอายุตั้งแต่15-55 ปี จำนวน 10 ราย และกลุ่มผู้รู้ เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2547 โดยใช้คำคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานหญิง และผู้ชายในประเด็นเดียวกัน

จากการศึกษาแบบแผนความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมการใช้ยารักษาตนเองของผู้ใช้แรงงานหญิงที่มีอาการเกี่ยวกับอาการตกขาวพบว่า การให้ความหมายต่อสาเหตุของอาการตกขาวหลากหลายด้วยกันได้แก่ เป็นโรคของคนที่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาก่อน เป็นโรคที่เกิดจากการกินของแสลงและเป็นโรคแห่งภูมิแพ้ เป็นโรคที่รักษาไม่หายขาดและสุดท้ายคือคือการเป็นมะเร็ง เป็นโรคติดต่อชนิดหนึ่งเกิดจากการติดเชื้อ เป็นโรคของคนที่สำส่อน เป็นโรคที่เกิดจากการได้รับการกระทำทางเพศที่รุนแรง เป็นโรคที่เกิดจากการยกของหนัก เป็นโรคเวรกรรมเป็นเองเนื่องจากมดลูกไม่ดี เป็นโรคที่เกิดจากการกินอาหารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง เป็นโรคที่เกิดจากปัญหาหระหว่างและหลังการคลอดบุตร เป็นโรคที่เกิดจากการไม่ได้อู้อไฟ เป็นโรคที่เกิดจากมีมะเร็งเนื้อร้ายที่มดลูก ทำให้ร่างกายตกขาวออกมา เป็นโรคที่เกิดจากการไม่รักษาความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์

พบว่าผู้ใช้แรงงานหญิงมีแบบแผนพฤติกรรมซื้อยารักษาตนเอง 2 แบบแผน แบบแผนแรกผู้ใช้แรงงานหญิงจะแสวงหาการรักษาอยู่กับร้านขายยาเพียงอย่างเดียว ส่วนแบบที่ 2 เป็นการแสวงหาการรักษาแบบสลับไป-มาระหว่างร้านขายยาและการไปพบแพทย์ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ใช้แรงงานหญิงมีแบบแผนการซื้อยารักษาตนเองเพียงอย่างเดียว คือ ความเชื่อมั่นในตัวผู้ชาย การรับรู้ว่าอาการตกขาวไม่รุนแรง ความไม่มีประสบการณ์ของการแพ้ยา ความไม่ยอมรับการตรวจภายใน การเข้าไม่ถึงแหล่งบริการรักษา ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การให้ความหมายกับอาการตกขาวที่เกิดขึ้น การเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ยาของบุคลากรทางการแพทย์ การบอกเล่าของผู้ให้การรักษา การได้รับการถูกดูถูกจากแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานหญิงมีการรักษาตนเองแบบสลับไป-มาระหว่างร้านขายยาและการไปพบแพทย์ คือ ชุดประสบการณ์การรักษายา/ไม่หาย อาการตกขาวที่รบกวนชีวิตประจำวัน การกลัวการเป็นมะเร็ง และการรับรู้ว่าตนเองมีอาการตกขาวที่รุนแรง เป็นที่น่าสังเกตว่า การโฆษณาที่ใช้รักษาอาการตกขาว และรูปสัญลักษณ์ของยา ได้แก่ ขนาด รูปร่าง สี ไม่มีผลต่อแบบแผนการซื้อยารักษาตนเองของผู้ใช้แรงงานหญิง ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจซื้อยารักษาตนเองถูกกำหนดด้วย การจงใจของผู้ขายยา ราคา และบริบทของพวกเธอเอง

ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การดูแลสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิงควรจะต้องมีการจัดสร้างหลักสูตรในการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและอนามัยการเจริญพันธุ์แก่ผู้ใช้แรงงานหญิง ให้ความรู้ด้านการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แก่ผู้ชาย ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงความอ่อนไหวทางด้านเพศภาวะในขณะที่ให้บริการ และควรสนับสนุนในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

**CULTURAL MEANING THAT AFFECT SELF-MEDICATION BEHAVIOR
OF FEMALE LABORERS WHO EXPERIENCE LEUKORRHEA**

PODJANA THANYAKITTIKUL 4337354 SHMS/M

M.A. (MEDICAL AND HEALTH SOCIAL SCIENCES)

THESIS ADVISORS: PIMPAWUNBOONMONGKUN, Ph.D., MULLIKA MUTTIKO,
Ph.D., NARTRUEDEE DENDOUNG M.A., PAHSUVADN KONGSIN M.D.**ABSTRACT**

This qualitative research was aimed to study the belief pattern and self-medication pattern of female laborers who experienced leukorrhea. The meaning given to cause of leukorrhea and drug efficacy including perception on drug sellers of female laborers were addressed in this research. Female laborers who were the customers of the two selected drug stores in the province that contained the most factories in Thailand were the study samples. In-depth interview was conducted in 10 female laborers whose ages were between 15-55 years and key informants. Data were collected from April to September, 2004 by using the same structural questionnaires to both laborers and drug sellers.

Results showed that meaning given to cause of leukorrhea among female laborers were varied, for example, it was the disease of those who had a sexually transmitted disease, or it was caused from unwholesome food, or an allergic disease, or it could not be treated, or even that it was a cancer. Moreover, some of them thought that it was a contagious disease occurring in promiscuous persons or in those who had been badly sexual abuse or it was caused from lifting heavy things, wrongdoing that bought retribution, unhealthy womb, bad food that caused cancer, or it happened to women who did not lie by the fire after giving birth. Lastly, some of them thought that it was the bad cancer tissue at womb and then it secreted leukorrhea or it occurred to any persons who did not clean their reproductive organs.

It was found that female laborers had two self-medication patterns. In the first one, they focused only on drug store. The second one was alternating between drug store and seeing a doctor. Factors supporting the first pattern were confidence in the drug seller, no drug allergy experience, avoiding cervical examination, being unable to access healthcare service, economic factors, the meaning given to leukorrhea symptoms, peer advice on medicine to their perception that disease was not serious, words of a consultant, the feeling that they were looked down on by a physician of public health officers.

And the factors that supported the second pattern were a set of experience on treatment-recovery or not, leukorrhea symptoms that irritated them in daily life, being afraid of cancer and perception on having a serious symptom of leukorrhea. It showed that the drug advertisement for leukorrhea treatments and drug characteristics such as size, shape, and color had no effects on self-medication pattern of female laborers. It may be because their decision was indicated by the influence of drug seller, cost of drug, and their own contexts.

It is suggested that knowledge about sexual education and reproductive healthcare should be provided for female laborers. And knowledge about treatment of sexually transmitted disease should be set for drug sellers also we have to be concerned about sensitivity to sex. Besides, safer sex should also be supported by encouraging the use of condoms with irregular partners to promote good sexual health and appropriate treatment.

KEY WORDS: SELF-MEDICATION BEHAVIOR/ FEMALE LABORERS/ LEUKORRHEA**181 p. ISBN 974-04-6396-7**